

mgr Zbigniew Piskor

prof. dr hab. inż. Henryk Wyrębek

Wydział Nauk Społecznych
Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach
ORCID: 0000-0001-9801-6905

dr Robert Zakrzewski

Akademia Sztuki Wojennej
ORCID: 0000-0002-4019-9048

ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA PAŃSTWA

THREATS TO STATE SECURITY

Streszczenie

Współczesne środowisko międzynarodowego bezpieczeństwa ma nowy charakter zagrożeń. Zagrożenia te znane są ludzkości od wielu lat. Jednak kwestią zasadniczą jest ich wzajemne wzmocnienie się i nowy wymiar w dobie globalizacji. Postęp technologiczny to nie tylko większy komfort życia, możliwość szybkiego przemieszczenia się czy powszechny, w krajach rozwiniętych, dostęp do medycyny. Nowe technologie, procesy produkcyjne, a także nowe i wciąż zmieniające się wyzwania stawiane przed człowiekiem stwarzają również nieznane dotąd zagrożenia. Obok zagrożeń technicznych coraz większe znaczenie mają także zagrożenia społeczne.

Słowa kluczowe: bezpieczeństwo, charakter, człowiek, konflikty, pokój

Abstract

The contemporary international security environment has a new nature of threats. These threats have been known to mankind for many years. However, the key issue is their mutual reinforcement and a new dimension in the age of globalization. Technological progress is not only about greater comfort of life, the ability to move quickly or universal, in developed countries, access to medicine. New technologies, production processes, as well as new and ever-changing challenges faced by humans also pose so far unknown threats. Apart from technical threats, social threats are also becoming more and more important.

Keywords: security, character, human, conflicts, peace

Wstęp

W XXI wieku globalne społeczeństwo – człowiek odniósł niewyobrażalny sukces w obszarze wielu dziedzin, począwszy od nowoczesnych technik komunikacyjnych, komputerowych do sztucznej inteligencji. Edukacja, w tym wyspecjalizowana wiedza dostępna jest dla wszystkich grup społecznych. Postęp obserwujemy również w medycynie, naukach przyrodniczych. Rozwój świata przyniósł szereg nowych nieznanych wcześniej zagrożeń tak chociażby związanych z uzależnieniem naszego codziennego życia od komputerów, telefonów. Sztuczna inteligencja to zdolność maszyn do wykazywania ludzkich umiejętności, takich jak rozumowanie, uczenie się, planowanie i kreatywność. Charakterystyczną cechą rozwiązań opartych na sztucznej inteligencji jest ich autonomiczność. Wiele narzędzi wyposażonych w SI jest już dziś w stanie mniej lub bardziej skutecznie wykonywać zadania bez nadzoru człowieka. Taka sytuacja rodzi różne dylematy, z którymi muszą zmagać się eksperci od nowych technologii. Według Johannesesa Himmelreicha z Uniwersytetu w Syracuse¹, współcześnie często podchodzi się do tego w niewłaściwy sposób. Niezależnie od wszelkich trudności wpływających na identyfikację zagrożeń wiedza o nich jest podstawowym warunkiem do wszczęcia działań zapobiegawczych. Dlatego zagrożenie najogólniej rozumiane jest jako anonim bezpieczeństwa. Staje się przez to niezmienną i nieuniknioną w wypadkach powszechną rzeczywistością życia i zdrowia ludzkiego. Ma ścisły związek z bezpieczeństwem które czyni zagrożenie² jego podstawową kategorią i podstawowym warunkiem do wszczęcia działań zapobiegawczych i obronnych. Najczęściej stosowane kryterium przedmiotowe - polityczne, militarne, gospodarcze, społeczne i ekologiczne³ zagrażające bezpieczeństwu narodowemu.

Zagrożenia polityczne

Zagrożenia polityczne są problemem wielowymiarowym stanowiącym dzisiaj nową jakość z uwagi na obecne uwarunkowania wynikające z postępu w wielu sferach działalności człowieka mieszczą się zarówno w bezpieczeństwie międzynarodowym jak i wewnętrznym. Zagrożenia wewnętrzne mające źródło wewnątrz danej organizacji – państwa. Zagrożenia zewnętrzne otaczają nas z zewnątrz mające destabilizujący wpływ na stabilność poprzez planowane i zorganizowane działania manipulacyjne które prowadzą do obalenia legalnych władz, naruszeniu racji stanu, praworządności, interesów narodowych, podważania pozycji międzynarodowej państwa czy też niepodporządkowanie się rezolucjom Organizacji

---

¹ <https://www.sztuczna inteligencja.org.pl/wolnosc-w-erze-si/> *Wolność w erze SI – Sztuczna Inteligencja* [dostęp 21.11.2020]

² Z. Ciekankowski, *Współczesne zagrożenia – terroryzm*, [w:] T. Bąk (red.), *Bezpieczeństwo regionalne gwarantem rozwoju zasobów ludzkich*, PWSTE, Jarosław 2015, s. 91.

³ J. Czaputowicz, *System czy nieład? Bezpieczeństwo europejskie u progu XXI wieku*, PWN, Warszawa 1998, s. 23.

Narodów Zjednoczonych⁴, nieprzestrzeganie praw i umów międzynarodowych, rozwój agresywnych ideologii i religii zmian granic w otoczeniu państwa, zmian granic w otoczeniu państwa w tym stawianie się tendencjom integracyjnym i stabilizacyjnym w regionie, popieranie i wzmacnianie grup syjonistycznych i ich dążenia do autonomii, aprobaty dla korupcji, fałszerstw wyborczych i wprowadzania grup przestępczych do struktur władzy, sprawowanie władzy przy użyciu siły, nieprzestrzeganie praw i wolności obywateli dyskryminacja społeczeństwa i mniejszości narodowych wewnątrz kraju i poza granicami, manipulacje świadomością i psychiką, migracja i czystki etniczne, biurokracja i upartyjnienie, brak skutecznego zarządzania w sytuacjach kryzysowych, wspieranie terroryzmu międzynarodowego, brak środków na bezpieczeństwo.

Zmiany klimatyczne i degradacja środowiska

Globalne ocieplenie – Słońce jest naszym głównym źródłem dopływu energii, a równowaga jest w naszych czasach zakłócana przez emisję tzw. gazów cieplarnianych jak dwutlenek węgla, dwutlenek azotu, metan i chlorowęglowodory mające wpływ na życie i zdrowie. Zanieczyszczenie powietrza, jakim jest smog, powstaje wskutek przedostawania się do atmosfery szkodliwych związków chemicznych, takich jak tlenki siarki i tlenek azotu oraz substancje stałe, czyli pyły zawieszane, a także kancerogenne wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne. Smog powoduje również choroby jak: alergia, cukrzyca, zapalenie gardła. Zmiana klimatu powoduje dalszą erupcję i degradację środowiska naturalnego, przesunięcie stref klimatycznych co w następstwie powoduje brak opadów, czyni suszę i zamieranie roślinności. Dalej idąc zniszczenie całych gałęzi rolnictwa, upraw, (np. herbaty, kawy i niektórych owoców), zanik lasów, wyginięcie, wymarcie wielu gatunków zwierząt i owadów, np. pszczoł. Rozszerzanie się klimatu suchego spowodować może także zanik rzek i jezior oraz znaczne zmniejszenie się źródeł wody pitnej. Największym winowajcą emisji CO₂ jest węgiel, który stanowi 1/3 zużywanych na całym świecie paliw. Gazy tworzą troposferyczną pokrywę, nazywaną „efektem cieplarnianym”, która powoduje stopniowe ocieplanie się powierzchni planety. Pojawili się nadzieje na zredukowanie gazów cieplarnianych przez zastąpienie paliw kopalnych bardziej efektywnymi półprzewodnikami do konwerterów światła słonecznego w elektryczność. Konsekwencje globalnego ocieplenia zależą będą od szybkości postępujących zmian. Uderzy przede wszystkim w kraje klimatu umiarkowanego, redukując zaopatrzenie w żywność, zmieniając rozkład opadów atmosferycznych, wywołując huragany, powodzie, w końcu całkowitą zmianę stref klimatycznych na planecie. W praktyce oznacza to wymarcie wielu istniejących gatunków roślin i zwierząt oraz kolonizację przemieszczających się wolnych nisz gatunków ze stref bardziej odpowiednich bo przyroda nie lubi pustki. Efekt

---

⁴ Z. Ciekankowski, J. Nowicka, H. Wyrębek, *Bezpieczeństwo państwa w obliczu współczesnych zagrożeń*, UPH, Siedlce 2016, s. 72.

cieplarniany to zniszczenie warstwy ozonowej atmosfery przepuszczającej przez to szkodliwe promieniowanie ultrafioletowe. W ślad za tym zmiany klimatyczne, ocieplanie się klimatu, podniesienie się poziomu oceanów- realna groźba trwałego zalania siedlisk ludzkich, częste kataklizmy takie jak powodzie, trzęsienia ziemi, susze. Obraz świata, jaki jawi się w niedalekiej przyszłości ma wymiar apokaliptyczny. Być może taki będzie produkt finalny nieumiarkowanej konsumpcji, rabunkowej eksploatacji zasobów naturalnych, pogoni za zyskiem. Skażenie i dewastacja środowiska może doprowadzić do zagłady ludzkiej cywilizacji bezpośrednio za sprawą człowieka. Efektem gospodarowania człowiekiem jest nadprodukcja odpadów komunalnych, ścieków, substancji chemicznych z przyjęciem których przyroda sobie już nie radzi. Anomalie zjawisk pogodowych jak huragany związanych ze skażeniem środowiska są dzisiaj na porządku dziennym. Dodatkowymi zjawiskami występującymi są trzęsienia ziemi, występujące przy tym tsunami oraz erupcje wulkanów. Jako odnawialne źródła energii można wskazać⁵: energię słoneczną czerpaną z kolektorów fotoelektrycznych, energię wiatru, hydroelektrownie, energię geotermiczną, z biomasy, odnawialne paliwa samochodowe.

Choroby

Zbyt szybkie tempo życia, konsumpcja niezdrowej żywności powodująca osłabienie stanu zdrowia społeczeństwa stwarzają niebezpieczeństwo człowiekowi we współczesnym świecie jakim są choroby. W krajach Trzeciego Świata obserwuje się dużą umieralność szczególnie wśród dzieci z powodu niedożywienia, na proste schorzenia układu pokarmowego, infekcje wirusowe oraz choroby zakaźne (ameba, malaria i jej odmiany). W świecie rozwiniętym plagą stają się nowotwory, choroby układu krążenia i choroby psychiczne. W 2014 roku Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) ostrzegała przed zbliżającym się „tsunami nowotworowym”. Według prognoz, w 2025 roku liczba przypadków raka wzrośnie z 14 mln do 19 mln rocznie, w 2030 roku – do 22 mln, a w 2035 roku – aż do 24 mln. Przy tak szybkim życiu społeczeństwo w sposób alarmujący wpada w depresję co w dalszym ciągu powoduje wpadanie w choroby psychiczne. Skutkiem jest wzrost liczby samobójstw, zwłaszcza wśród ludzi młodych na progu swojej kariery zawodowej. Do najgroźniejszych, szybko i masowo się rozprzestrzeniających, nieuleczalnych i śmiertelnych należą: AIDS, nowotwory, choroby wieńcowe. Ich występowanie związane jest często z upowszechnianiem nieodpowiednich zachowań i nawyków człowieka z rozluźnieniem obyczajów w sferze seksualnej, nieprawidłowym trybem życia (tłuste jedzenie, pośpiech, stres, brak ruchu,), nieprawidłowa higiena, nędzą materialną, niedoborem fachowej wiedzy, programów kształcenia, profilaktyki zdrowotnej. SARS CoV 2 to najnowsza choroba która z państwa **środką** rozlała się na cały **świat**. Pustoszy wszystkie nacje społeczności. Gospodarka wyhamowała prawie o pół wieku. Kwarantanna, praca online, burzą stabilizację wśród społeczeństwa.

---

⁵ *Zmiany globalne i globalne zagrożenia* (eco.pl) [dostęp 21.11.2020].

czeństwa. Coraz częściej słyszymy o chorobach, które do niedawna zagrażały tylko zwierzętom, teraz przenoszą się na człowieka. Choroba wściekłych krów, ptasia grypa, świńska grypa- są to nowe zagrożenia, które mogą stać się początkiem końca cywilizacji ludzkiej. Ostatnie doniesienia pokazują jak szybko może dojść do pandemii na kuli ziemskiej. Niepokojącym zjawiskiem jest eutanazja pozbawiona godności która zdobywa sobie coraz więcej pochlebnych wieści wśród nowoczesnego społeczeństwa. Są już kraje jak Holandia, Belgia które już zalegalizowały aborcję i eutanazję. Czy taki sposób zachowania są społeczeństwem bardziej rozwiniętym wskazuje to że dzisiaj nie mają już tej ostrości co przed dekadą kwestie transplantacji organów ludzkich czy kwestia „in vitro”, badań prenatalnych, eksperymentów genetyczno-medycznych czy kwestia klonowania człowieka. Uzależnienia⁶ są szczególnym problemem dla rozwoju społeczeństwa . Do najczęstszych uzależnień należą: alkoholizm, nikotynizm, pracoholizm, narkomania, lekomania, pracoholizm, seksoholizm, hazard czy zaburzenia odżywiania. Uzależnienia mają destrukcyjny wpływ na życie człowieka. Wyzwolić się od nałogu jest bardzo trudno, choć istnieje wiele sposobów na wyleczenie się z nich. Powszechna jest psychoterapia, ale stosowane jest również odtruwanie organizmu czy leczenie farmakologiczne. Uzależnienie psychiczne, fizjologiczne, zakupoholizm a nader pracoholizm⁷ to stan uzależnienia od wykonywanej pracy, który może prowadzić do zerwania więzi z przyjaciółmi, rodziną i powstania chorób wynikających z przemęczenia. Alkoholizm, narkomania stają się częstymi powodami przestępstw, degeneracji życia rodzinnego, śmierci. Dzisiaj nowymi zagrożeniami związanymi z rozwojem cywilizacji są uzależnienia od komputerów, telefonów komórkowych. Wzorce czerpiemy z zachowań telewizyjnych reklam które swym zasięgiem, częstotliwością dopingują nas, obojętniejemy na innych ludzi, przechwycamy agresywne zachowania z gier komputerowych i filmów. Społeczeństwo informacyjne, do którego zmierzamy może być rozległe w odniesieniu do wiedzy ale w istocie socjalnie zimne. Dlatego w szkołach powinni uczyć nie tylko tego, jak korzystać np. z internetu, ale i jaką wobec niego przyjąć postawę. Tak, aby otwierając to małe okno na świat nie zaniknął on nam drzwi do własnej rodziny. Zanik wzorców osobowych, oziębienie stosunków międzyludzkich, zimne wychowanie na bazie telewizji, gier komputerowych, dostępność alkoholu, narkotyków to wszystko przyczynia się do powolnego upadku moralnego. Rozglądając się dookoła widzimy, że nie opłaca się być uczciwym, przyjaznym dobrym człowiekiem, dzieci to widzą i przyjmują postawę adekwatną, asertywną do dzisiejszych czasów.

Terroryzm

Działania terrorystyczne poprzez użycie siły lub przemocy przeciwko osobom lub własności z pogwałceniem prawa, mające na celu zastraszenie i wymuszenie

---

⁶ *Uzależnienie – rodzaje uzależnień, leczenie, rokowania (medonet.pl)* [dostęp 21.11.2020].

⁷ *Uzależnienia – Epodreczniki.pl* [dostęp 21.11.2020].

na danej grupie ludności lub państwie ustępstw w drodze do realizacji określonych celów, mogą dotyczyć całej populacji, jednak najczęściej są one uderzeniem w jej niewielką część, aby pozostałych obywateli zmusić do odpowiednich zachowań. Cechą niektórych zagrożeń bezpieczeństwa narodowego jest odterytorialnienie. Funkcjonując w transnarodowej przestrzeni są oderwane od jakichkolwiek lokalizacji. Do takich zagrożeń zaliczyć można terroryzm międzynarodowy, przestępczość zorganizowaną, globalne zagrożenia ekologiczne w postaci efektu cieplarnianego i niszczenia powłoki ozonowej. Wszystkie zagrożenia w różnym stopniu dotyczą bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej⁸.

Niski poziom świadomości zagrożeń oraz przygotowania ochronnego i obronnego społeczeństwa oraz państwa polskiego same w sobie stanowią zagrożenie bezpieczeństwa narodowego prowokując los oraz skazując nas na reaktywne i improwizowane działania w sytuacji zaistnienia zagrożeń⁹. Niedopatrzenie, brak zachowania środków ostrożności ze strony służb bezpieczeństwa, które doprowadziły do zamachu terrorystycznego na World Trade Center 11 września 2001 r., kiedy to terroryści dopuścili się najstraszliwszego w historii świata ataku przemocy, a cały świat z zapartym tchem śledził te tragiczne wydarzenia ze Stanów Zjednoczonych. Terroryści porywając cztery odrzutowe samoloty pasażerskie pełne pasażerów, startujące z lotnisk na wschodnim wybrzeżu Stanów Zjednoczonych samoloty zostały skierowane w ściśle określone budowle. Terroryści z Al-Kaidy porwali 4 samoloty pasażerskie¹⁰. Dwa uderzyły w wieże WTC, trzeci w Pentagon, czwarty rozbił się w Pensylwanii. Według specjalistów, rozmieszczenie służb ochrony musiało być dużo wcześniej dokładnie rozpoznane przez terrorystów. Po tych atakach i interwencjach zbrojnych Zachodu w Afganistanie (2001), Iraku 2003, Libii 2011 nastąpił radykalny ruch ze strony terrorystów który przyczynił się do wzrostu radykalnych tendencji w świecie muzułmańskim i powstania szeregu agresywnych organizacji w Rodzaju Państwa Islamskiego. Terroryzm ze względu na jego rodzaj można podzielić na¹¹:

- kosmiczny;
- cybernetyczny;
- lądowy;
- lotniczy.

Do opanowania samolotu przez¹² terrorystów dochodzi po przemyceniu broni lub też innych środków na pokład samolotu w celu sterroryzowania załogi, pasażerów w zмовie z pracownikami linii lotniczej lub też z pracownikami lotniska. Po atakach na World Trade Center nastąpiło zaostrzenie przepisów dotyczących odprawy pasażerskiej. Wbrew powszechnym opiniom najwięcej zamachów w Eu-

⁸ Z. Ciekankowski, J. Nowicka, H. Wyrębek, *Bezpieczeństwo...*, op. cit., s. 95.

⁹ R. Jakubczak, J. Flis, *Bezpieczeństwo narodowe Polski XXI wieku*, Bellona, Warszawa 2006, s.113-115.

¹⁰ Zamach z 11 września 2001 roku – Wikipedia, wolna encyklopedia [dostęp 21.11.2020]

¹¹ R. Borkowski, *Terroryzm ponowoczesny. Studium z antropologii polityki*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2006.

¹² C. Dyrzcz, *Terroryzm początku XXI wieku jako zagrożenie bezpieczeństwa międzynarodowego i narodowego*, Wydawnictwo Dowództwa Marynarki Wojennej RP, Gdynia 2005, s. 34.

ropie dokonują nie imigranci, tylko zradyzalizowani przedstawiciele drugiego, a nawet trzeciego pokolenia przybyszów z Bliskiego Wschodu i Afryki, urodzeni już na Zachodzie.

Podział organizacji terrorystycznych:

- grupy separatystyczne;
- nacjonalistyczne;
- grupy religijne;
- grupy „czystej ideologii” np. ultralewicowe, skrajnie lewicowe;
- grupy pojedynczych celów;
- grupy popierane (sponsorowane) przez państwo;
- Cyberdżihad¹³.

Państwo Islamskie rozszerza terror na internet. Za atakami stoją arabscy cyberżołnierze.

„W imię Allaha, Cyber Kalifat kontynuuje swój Cyber Dżihad” - napisano na koncie CENTCOM – organizacja, która ma siedzibę na Florydzie, kieruje działaniami sił zbrojnych USA na Bliskim Wschodzie i w Azji Środkowej, w tym nalotami wymierzonymi w cele IS w Iraku i Syrii. Od dnia zamachu na tygodnik „Charlie Hebdo” doszło do bardzo wielu podobnych włamań na strony internetowe. Na czarnym tle pojawia się napis #OpFrance, który jest podpisem hakerów, a następnie kolejne hasła, jak „Nie ma Boga nad Allaha”, „Śmierć Charliemu” czy też inne.

Zaatakowane zostały także strony internetowe kilkuset instytucji francuskich.

Cyberdżihadysty¹⁴ zamieszczają na portalach takie hasła jak „Allah jest wielki” i „Śmierć Francji” jest to bardzo niebezpieczne ponieważ buduje wrogość do społeczeństwa napływowego z Afryki czy też uciekinierów z Syrii i krajów ościennych bo wielu z nich przez przeprawę przez morze Śródziemne straciło życie.

Najbardziej znane organizacje terrorystyczne

- Al-Ka'ida – sunnicka organizacja posługująca się metodami terrorystycznymi, stworzona w 1988 roku przez Abdallaha Azzama. Początkowo miała na celu przeciwstawiać się radzieckiej napaści na Afganistan ale przekształciła się w pansunnickie ugrupowanie, którego celem stało się zwalczanie wpływów Izraela, USA i szeroko pojętego Zachodu w krajach muzułmańskich.
- HAMAS – radykalna islamska organizacja, która stała się aktywna we wczesnych etapach Intifady, działała w pierwszym rządzie w Strefie Gazy, ale też na Zachodnim Brzegu. Grał największą rolę w gwałtownej fundamentalistycznej działalności wywrotowej zarówno przeciw Izraelczykom, jak i Arabom, którzy „odeszli z pola walki z syjonizmem”. Przez większość państw i organizacji zachodnich, w tym Unię Europejską i Stany Zjednoczone, uznana jest za organizację terrorystyczną.

---

¹³ CyberDżihad – atak hakerów na Twitterze (gosc.pl) [dostęp 21.11.2020].

¹⁴ Ataki cyberdżihadystów na kilkaset portali internetowych we Francji – Wiadomości (onet.pl) [dostęp 21.11.2020].

- Frakcja Czerwonej Armii – radykalna lewicowa organizacja terrorystyczna, ideologicznie związana z marksizmem, anarchizmem i Nową Lewicą, działająca w Niemczech od lat 70. XX wieku do roku 1998. Otrzymywała wsparcie od Stasi i KGB instrukcje, pieniądze i broń. Blisko współpracowała też z innymi organizacjami terrorystycznymi np. Ludowym Frontem Wyzwolenia Palestyny. W ciągu ponad 20 letniego istnienia jej członkowie dokonali przynajmniej kilkunastu zabójstw politycznych.
- Irlandzka Armia Republikańska (IRA) – organizacja zbrojna walcząca początkowo o niepodległość Irlandii, a od 1921 roku o przyłączenie Irlandii Północnej do Republiki Irlandii.

Wojny i groźba konfliktu globalnego

Nieuchronność zagrożeń oraz reagowanie społeczeństw na klęski żywiołowe, katastrofy konflikty wojenne stanowi ciągłą walkę z przeciwnościami do przetrwania społeczeństwa. Siły zbrojne stanowią decydujący argument państwa w walce o przetrwanie, ochronę i obronę przed zagrożeniami niemilitarnymi i militarnymi w absorbowaniu społeczeństwa do swobodnego rozwoju. Pojęcie zagrożeń militarnych państwa oddaje lapidarne stwierdzenie, że jest to realna możliwość zastosowania przemocy zbrojnej¹⁵. Istnieje wiele form bezpośrednio użycia sił zbrojnych jako narzędzia do osiągnięcia celów politycznych poprzez: demonstrację siły, prowokacje, szantaż, blokady, dywersję, incydent graniczny, ograniczone użycie środków przemocy zbrojnej, konflikt lokalny, zbrojne starcie graniczne, konflikt między państwami¹⁶.

Zastosowanie broni masowego rażenia w działaniach bojowych zaczyna dorastać do rangi problemu globalnego¹⁷. Poważnym zagrożeniem jest możliwość wykorzystania środków promieniotwórczych a zwłaszcza chemicznych, biologicznych oraz broni jądrowej po okresie zapomnienia ponownie przeżywają renesans przez państwa które weszły w jej posiadanie.

Dlatego po zakończeniu zmian politycznych w Europie po 1989 roku myślano że zagrożenie z globalną konfrontacją z użyciem broni zostało trwale wyeliminowane z dziejów ludzkości. Niestety lata 90 to wojna w dawnej Jugosławii (Serbia, Hercegowina)¹⁸, lata 20 to już wojna - konflikty w Afganistanie, Syrii, Libii, Afryka Środkowa, na Ukrainie w Rejonie Donbasu. Konflikt utrzymujący się na Bliskim Wschodzie i Półwyspie Koreańskim. W wojnach uczestniczą wielcy tego świata jak Rosja, USA, Turcja, Izrael przez co próbują wywierać presję gospodarczą i polityczną. Dzisiaj już nam daleko do tego rodzaju optymizmu w związku z przewlekłymi konfliktami ponieważ uznaje się że wielcy gracze polityki tego świata angażują się po różnych stronach konfliktów tworząc teorię „wojen zastępczych”

---

¹⁵ B. Balcerowicz, *Strategia obronna państwa*, AON, Warszawa 1994, s. 13.

¹⁶ B. Balcerowicz, *Obronność państwa średniego*, AON, Warszawa 1997, s. 74.

¹⁷ M. Krause, *Wprowadzenie*, „Zeszyty Naukowe AON”, 2003, nr 1, s. 13.

¹⁸ *Wojna w Bośni i Hercegowinie* – Wikipedia, wolna encyklopedia [dostęp 21.11.2020].

Taka wojna może szybko wyrwać się spod kontroli i przeobrazić w regionalny konflikt a z czasem może eskalować w konflikt globalny. Niestety wrogość pomiędzy Izraelem a Iranem oraz krajami arabskimi, posiadanie głowic jądrowych przez Kore Północną, silne ambicje militarne Chin na Pacyfiku. Zastrzelenie z drona Irańskiego generała Kasem Sulejmani, dowódcy elitarnej jednostki Al-Kuds na międzynarodowym lotnisku w Bagdadzie spowodowało to zestrzelenie omyłkowe ukraińskiego samolotu pasażerskiego Boeing 737-800, należącego do linii Ukraine International Airlines, do którego doszło 8 stycznia 2020 w Szahrijar, 17 km od Teheranu, przez irańską obronę przeciwlotniczą. Zginęło 167 pasażerów sześciu narodowości oraz dziewięcioosobowa załoga. Również nad Ukrainą został zestrzelony Malaysia Airlines 17 Boeing 777, dokonany 17 lipca 2014 roku w obwodzie donieckim na Ukrainie, około 40 kilometrów od granicy z Rosją w obszarze działań wojennych. W wyniku katastrofy śmierć poniosły wszystkie osoby znajdujące się na pokładzie samolotu 283 pasażerów 10 narodowości i 15 członków załogi. Zastrzelenie irańskiego naukowca od atomistyki spowoduje dalsze konflikty na linii Iran – Izrael, USA¹⁹. Tylko dyplomatyczne uregulowanie poprzez Radę Bezpieczeństwa odpowiednich uchwał zawierających mocne środki i nałożenia poważnych sankcji. Mimo to Phenian przeprowadza kolejne próby z raketami krótkiego zasięgu a próba jądrowa jest bezpośrednim naruszeniem rezolucji RB ONZ i ciosem wymierzonym w międzynarodowe starania o umocnienie Porozumienia o Nierozprzestrzeleniu Broni Jądrowej. Czy to aby w ten sposób ma być rozpoczęty konflikt który zrówna z ziemią cały gatunek ludzki z pomocą broni jądrowej.

Migracje

Migracja uchodźców wojennych oraz ludów biednych, szukających lepszego miejsca do życia. Konsekwencją wojen domowych w Syrii, Libii, Jemenie i Somalii jest fala migracji, którą obserwujemy od 2015 roku na szlakach od Turcji poprzez Bałkany do Europy Zachodniej. Wszystkie te ludy zostały wykorzenione ze swego środowiska, czują się obco we wspólnocie, w której żyją. Chociaż istnieją mniej lub bardziej ekskluzywne grupy emigrantów, teza o wykorzenieniu i alienacji odnosi się do wszystkich. Afryka przeżywa wciąż także migracje: 400 tys. mieszkańców, którzy opuścili Sierra Leone; 280 tys. zbiegłych do Liberii; 400 tys. mieszkańców Liberii zbiegłych do Sierra Leone; 600 tys. uciekinierów z Gwinei i 250 tys. ze Złotego Wybrzeża. Ogólnie w 2020 roku wyemigrowało 80 milionów na całym globie. Jeśli wojny nie zostaną powstrzymane to ta ilość wzrośnie. Pewna część migrantów ginie po drodze z powodów chorób czy też utonięć. Niemniej, uchodźcy, zarówno uciekający przed wojną, jak i imigranci ekonomiczni, padają bardzo często ofiarą przemocy ze strony handlarzy ludźmi oraz spotykają się z dyskryminacją i różnymi formami wyzysku. W lutym 2018 roku działająca przy ONZ Światowa Organizacja Pracy (ILO) ogłosiła szacunkowe dane, że rokrocznie ponad 150 mln

---

¹⁹ *Sztuczna inteligencja zabiła naukowca. Żałoba narodowa w Iranie.* o2.pl [dostęp 21.11.2020].

migrantów na całym świecie staje się ofiarami różnych form przemocy, między innymi seksualnej. Żyjemy w trudnych czasach, które przynoszą nam zagrożenia i wyzwania. Granica między nimi jest bardzo płynna. Każde zagrożenie jest wyzwaniem, wymagającym wielu starań jednostek, rządów państw. Każde wyzwanie stanie się zagrożeniem jeżeli problemy nie będą rozwiązane w określonym czasie. Dylematy i wyzwania współczesności można różnie szeregować, różnie hierarchie ustalać ich ważności, różne wysuwać na plan pierwszy. Ogromna liczba ludzi straciła zatrudnienie w wyniku kryzysu gospodarczego, który dotknął cały świat. Państwa stanęły przed widmem załamania gospodarczego. Brak pracy stanowi wielkie wyzwanie tak dla jednostek, jak i całości społeczeństwa. Negatywnymi zjawiskami związanymi z bezrobociem stają się izolacja społeczna, spadek poczucia własnej wartości, załamanie w szansę realizacji osobistych aspiracji, upadek autorytetu w rodzinie, nuda i desperacja, poczucie osamotnienia i wsparcia prowadzące do zachowań patologicznych jak alkoholizm, kradzieże, konflikty wewnątrzrodzinne mogące w skrajnych przypadkach zakończyć się jej rozpadem. Współcześnie zagrożeniem dla demokracji bywa jej wypłukanie z wartości która sprowadza się jedynie do techniki sprawowania władzy politycznej. Dzisiaj realny wpływ społeczeństwa obywatelskiego na rządy demokratyczne stale maleje. Słabością systemu demokratycznego jest brak kwalifikacji i kompetencji osób sprawujących władzę. Kolejnym problemem jest postępujące zjawisko korupcji, prywaty, braku poszanowania dla prawa, osłabiania tym sposobem zaufania do państwa, upadek autorytetu jego instytucji. Rodzi to niechęć wśród obywateli do aktywności społecznej, przykładem może być frekwencja na wyborach do władz lokalnych, sejmu, europarlamentu. Upadek moralny, degeneracja demokracji to wszystko wpływa na rodzaj i kierunek reform w państwach. Żyjąc w dzisiejszych czasach powinniśmy kłaść nacisk na uczenie wrażliwości i empatii. Wśród młodzieży można zauważyć coraz częściej objawy znieczulicy społecznej oraz degenerację stosunków międzyludzkich. Przedmioty, które uwrażliwiają młodzież takie jak muzyka, plastyka zostały zredukowane do przedmiotów dodatkowych. Wychowanie fizyczne i informatyka stały się przedmiotami częściej realizowanymi. Myślę, że nad tymi problemami każdy z nas winien się zastanowić, póki nie będzie za późno.

Różnice w dochodach

Okazuje się, że świat jest bardzo niesprawiedliwym miejscem i ta niesprawiedliwość wciąż się pogłębia. Szkodliwy i obserwowany od lat brak równowagi w rozwoju gospodarczym i poziomie życia pomiędzy krajami bogatymi i biednymi. Według danych ONZ wciąż ponad miliard mieszkańców Ziemi nie ma stałego dostępu do elektryczności oraz ciepłej wody. W ostatnich latach zaobserwować możemy rażącą dysproporcję pomiędzy małą grupą globalnych potentatów, gromadzących w swoich rękach olbrzymi majątek, przewyższający niekiedy budżety całych kontynentów i resztą społeczeństwa. Co roku na globalnych rynkach ro-

śnie również znaczenie i potęga tzw. inwestorów instytucjonalnych czyli wielkich konsorcjów, skupujących wszelkie możliwe akcje i aktywa finansowe wielkich korporacji. Wzrost ich znaczenia może doprowadzić do powstania nowych, nieznanych dotąd i groźnych form monopolu i koncentracji kapitału. Kraje Trzeciego Świata skarżą się z kolei coraz bardziej na rosnący protekcjonizm handlowy ze strony USA i innych silnych graczy globalnych, który hamuje ideę wolnego handlu i swobodnego przepływu towarów. Wskazane wyżej problemy to oczywiście tylko wierzchołek olbrzymiej góry. Podstawowym lekarstwem na ich rozwiązanie może być tylko to co wskazują od dłuższego czasu Kościoły oraz organizacje międzynarodowe, przewyciężenie egoizmu i lęku przed innym, powrót do globalnej etyki solidarności i miłości bliźniego oraz polityki równomiernego rozwoju świata, opartego na szacunku do dzieła stworzenia. Od lat utrzymuje się, a nawet pogłębia w świecie sytuacja, w której 20 % mieszkańców kuli ziemskiej żyje w skrajnym ubóstwie. Codziennie umiera 30 tysięcy dzieci z głodu, a rocznie ok. 14 mln. Z powodu chorób i braku szczepień profilaktycznych. Prawie miliard ludzi nie umie czytać ani pisać. 1/3 miliarda osób jest chronicznie niedożywiona. Biedni nie mają żadnych szans wyjścia z tej sytuacji. Żyjemy na planecie, gdzie istnieją obok siebie dwie cywilizacje; cywilizacja rozwoju i cywilizacja przetrwania. Uważamy, że Polski nie dotyczy ten problem, jednak się mylimy. W wielu rejonach Polski całe rodziny od wielu miesięcy, a czasem i lat, nie mają pracy, a dzieci w tych rodzinach nie są dożywione. W rejonach po zlikwidowanych PGR-ach bezrobocie dochodzi nawet do 80%. Jak wynika z badań Zasięg ubóstwa materialnego w 2005 r., opracowanych przez Główny Urząd Statystyczny, skrajne ubóstwo (minimum egzystencji), dotyczyło w roku 2005 ok. 12% osób. Ubóstwo rodzin to ubóstwo dzieci.

Nieprzestrzeganie praw człowieka

Dzięki prawom człowieka możliwa staje się pełniejsza ochrona jednostki przed innymi ludźmi oraz przed władzą - samowolą państwa, urzędów, policji. Mimo zainteresowania Powszechną Deklaracją Praw Człowieka i jej treścią oraz innymi instytucji międzynarodowymi jak: Europejski Trybunał Praw Człowieka, Komitet Helsiński - prawa człowieka są naruszane na całym świecie w różnej skali. Naruszana jest godność ludzka, wartość życia, wolność, nie jest respektowane prawo do pracy a co za tym idzie szerzy się nietolerancja która przynosi skutki uboczne. Łamanie praw dziecka jest rzeczą nagminną, żyją w katastrofalnych warunkach często na ulicy. Jest ciche przyzwolenie na gwałty i zabójstwa dokonywane przez służby policyjne. Oddawane jako grzywna za przestępstwa popełnione przez ojca i zmuszane do niewolniczej pracy. Niepełnosprawne dzieci traktowane są jako margines społeczeństwa pozbawione jakiegokolwiek opieki. Brak perspektyw rozwoju, nadziei na zmianę. Tak pozostawione samym sobie. To my musimy widzieć nasze społeczeństwo w przyszłości. Czy ta przyszłość będzie bezpieczna dla nas?

Podsumowanie

Bezpieczeństwo jest naczelną potrzebą państw i systemów międzynarodowych, a jego brak wywołują niepokój i poczucie zagrożenia. Przy uwzględnieniu doświadczeń w organizacji musi być twórcza strategia która zawczasu kreuje przyszłe bezpieczeństwo, wyprzedzaniu zagrożeń oraz eliminacji ich źródeł. W bardzo wielu dziedzinach społeczeństwo XXI wieku odniosło zwycięstwo. Nowoczesne techniki w dziedzinach: komunikacyjnej i elektronicznej poprzez to ludzie zbliżyli się do siebie. Medycyna, nauki przyrodnicze oraz pozostałe dziedziny naukowe wskazują jak dostępna jest wiedza. Toteż duże organizacje międzynarodowe pilnują podstawowych standardów ochrony praw człowieka a przez to standardy życia społeczeństwa na całym Globie wciąż się poprawiają i obejmują coraz to większe obszary. Z drugiej strony to uzależnienia. Za punkt odniesienia bierze się właśnie filozofię moralną albo nauki społeczne, co w obu wypadkach jest rozwiązaniem niewystarczającym. Charakterystyczną cechą rozwiązań opartych na sztucznej inteligencji jest ich autonomiczność. Wiele narzędzi wyposażonych w SI jest już dziś w stanie mniej lub bardziej skutecznie wykonywać zadania bez nadzoru człowieka. Nawet najlepsze standardy nie zagwarantują etycznego rozwoju SI. Do ich urzeczywistnienia potrzeba jeszcze ram prawnych oraz mechanizmów potwierdzających znajomość etyki technologii. I dobrej woli. Dylematów ery cyfrowej nie rozwiążemy, korzystając wyłącznie z pomocy etyki. Niezbędne jest również myślenie polityczne, uwzględniające prawa i interesy wspólnoty. Dane dotyczące różnic w dochodach przedstawiają w swoich raportach stowarzyszenia i pozarządowe organizacje. Według OXFAM z danych za 2017 roku, 82 procent z globalnych zysków biznesowych trafiło do 1 procenta najbogatszych osób na świecie. Tylko przewyciężenie egoizmu i lęku, powrót do globalnej etyki oraz polityki równomiernego rozwoju świata, opartego na szacunku do dzieła stworzenia. Jak wskazują psychologowie, brak przystosowania, niezdolność do zmiany środowiska społecznego jest głównym źródłem ksenofobii i agresywności a zarazem ostatnią tarczą zdesperowanych, biednych ludzi. Stłoczenie tak w świecie zwierzęcym, jak i ludzkim stanowi odrębne źródło agresji. Stłoczenie połączone ze zniszczeniem środowiska: brak żywności, słodkiej wody, drewna, ziemi uprawnej stwarza najbardziej eksplozywną mieszaninę ze wszystkich, jakich ludzkość doświadczyła. Dla polski postulat tworzenia bezpieczeństwa jest naczelnym imperatywem w funkcjonowaniu państwa. Życia Polaka z uwzględnieniem naszych słabości narodowych.

Literatura:

1. Balcerowicz B., *Strategia obronna państwa*, AON, Warszawa 1994.
2. Balcerowicz B., *Obronność państwa średniego*, AON, Warszawa 1997.
3. Borkowski R., *Terroryzm ponowoczesny. Studium z antropologii polityki*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2006.

4. Ciekankowski Z., *Współczesne zagrożenia – terroryzm*, [w:] T. Bąk (red.), *Bezpieczeństwo regionalne gwarantem rozwoju zasobów ludzkich*, PWSTE, Jarosław 2015.
5. Ciekankowski Z., Nowicka J., Wyrębek H., *Bezpieczeństwo państwa w obliczu współczesnych zagrożeń*, UPH, Siedlce 2016.
6. Czaputowicz J., *System czy nieład? Bezpieczeństwo europejskie u progu XXI wieku*, PWN, Warszawa 1998.
7. Dworecki S., *Zagrożenia bezpieczeństwa państwa*, AON, Warszawa 2003.
8. Dyrzc C., *Terroryzm początku XXI wieku jako zagrożenie bezpieczeństwa międzynarodowego i narodowego*, Wydawnictwo Dowództwa Marynarki Wojennej RP, Gdynia 2005.
9. Jakubczak R., *Obrona narodowa w tworzeniu bezpieczeństwa III RP*, Bellona, Warszawa 2003.
10. Jakubczak R., Flis J., *Bezpieczeństwo narodowe Polski XXI wieku*, Bellona, Warszawa 2006.
11. Krause M., *Wprowadzenie*, „Zeszyty naukowe AON”, 2003, nr 1.
12. Nowakowski Z., Rajchel J., Szafran H., Szafran R., *Strategia bezpieczeństwa narodowego Polski na tle strategii bezpieczeństwa wybranych państw*, Warszawa 2009.
13. Rydlewski G., *Mega system bezpieczeństwa narodowego w Polsce. Ujęcie procesowe i funkcjonalno-decyzyjne*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2017.

Akty prawne:

14. *Strategia bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa 2020.
15. *Strategia Cyberbezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej na lata 2019–2024* przyjęta przez Radę Ministrów w uchwale nr 125 z 29 października 2019 r., M. P. z 2019 r., poz. 1037.
16. *Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)* – uchwała Nr 8 Rady Ministrów z dnia 14 lutego 2017 r., M.P. z 2017 r., poz. 260.
17. *Strategia Sprawne państwo 2020*, (przyjęta przez Radę Ministrów 12.02.2013 r.), M.P. z 2013 r., poz. 136.

Netografia:

18. Plan działań Ministerstwa Cyfryzacji, Warszawa 2018 (strona mc.gov.pl).
19. Strategia Bezpieczeństwa Narodowego RP, Warszawa 2020 (strona internetowa www.bbn.gov.pl).
20. Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego RP 2012-2022 przyjęta przez Radę Ministrów 9.04.2013 r. (www.mon.gov.pl. www.bbn.gov.pl).
21. www.spbn.gov.pl.
22. <https://www.sztucznainteligenca.org.pl/wolnosc-w-erze-si/> *Wolność w erze SI - Sztuczna Inteligenca*.
23. Uzależnienie – rodzaje uzależnień, leczenie, rokowania (medonet.pl).
24. Uzależnienia – Epodreczniki.pl
25. Zamach z 11 września 2001 roku – Wikipedia, wolna encyklopedia.
26. CyberDżihad – atak hakerów na Twitterze (gosc.pl).
27. Wojna w Bośni i Hercegowinie – Wikipedia, wolna encyklopedia.
28. *Sztuczna inteligenca zabiła naukowca. Żałoba narodowa w Iranie*. o2.pl
29. *Zmiany globalne i globalne zagrożenia* (eco.pl).
30. Ataki cyberdżihadystów na kilkaset portali internetowych we Francji - Wiadomości (onet.pl).